

ΔΙΗΓΗΜΑ: Ένας πραγματικός πατέρας

(Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος, αριθμός 62 - 63 σελ. 148 - 155)

Το λεωφορείο, γύρισε στο Καπούτι, αργά το απόγευμα της ίδιας ημέρας.

Το αγγομαχητό της μηχανής, του βαρυφορτωμένου οχήματος, έφτασε στο χωριό, από δύο μίλια μακριά.

Το ευχάριστο νέο, διαδόθηκε σ' όλο το χωριό μέσα σε λίγα μόνο λεπτά, από στόμα σε στόμα.

«Έρχεται ο Γιαννακός... έρχεται ο Γιαννακός.

Τρέξανε όλοι γυναίκες, παιδιά και ηλικιωμένοι άντρες. Γέμισαν οι δρόμοι του χωριού, την στιγμή που ο Γιαννακός άφησε τον αυτοκινητόδρομο που οδηγούσε στην Μόρφου και εμπήκε στο χωριό.

Η χαρά όλου εκείνου του πλήθους, ήταν απεριγράπτη. Φώναζαν και τραγουδούσαν σαν μικρά παιδιά και οι γριούλλες δάκρυσαν από χαρά.

Ο δρόμος έκλεισε από εκείνο το πλήθος και ο Γιαννακός δεν μπορούσε να προχωρήσει άλλο. Οδήγησε το λεωφορείο στο χωράφι, που βρισκόταν εκεί στα δεξιά του δρόμου που πάρεκε.

Οι ήρωες κατέβηκαν από το λεωφο-

ρείο, ο ένας πίσω από τον άλλον, με

Ανδρέας Παναγίδης

πρώτο τον μάρπα Νικολιό, που πετάχτηκε από την μπροστινή πόρτα του συνοδηγού, μεμιά σβελλάδα που θα την ζήλευε ακόμη και ένας νέος των τριάντα χρόνων.

Τελευταίοι κατέβηκαν ο γέρος Ττουλής με την Σοφία του.

Τι έγινε τότε, δεν περιγράφεται. Όλοι οι Λαπηθιώτες, ώρμησαν και περικύκλωσαν το λεωφορείο. Μερικοί, άρπαξαν στα χέρια το γέρικο ζευγάρι και τους σήκωσαν ψηλά και χορεύοντας και τραγουδώντας, ελληνικά τραγούδια, τους έκαναν δύο γύρους, ανάμεσα στο πλήθος.

Όλοι διψασμένοι να μάθουν, τι γινόταν εκεί κάτω, άρχισαν να βομβαρδίζουν με ερωτήσεις τους ήρωες τους.

Όλοι μιλούσαν και φώναζαν. κανένας όμως δεν καταλάβαινε, τι έλεγε ο διπλανός του.

Ο Γιαννάκης, βγήκε στην καμπίνα του λεωφορείου κι' αφού σφύριζε με μια μεταλλική σφυρίχτρα που είχε στο στόμα του, αναγκαζόταν έτσι, ολόκληρο εκείνο το πλήθος των περιέρ-

γων να σωπάσει, φώναξε δυνατά.

«Ησυχία....Ησυχία.... Κάντε ησυχία παρακαλώ. Όλα θα τα μάθετε και θα σας πούμε για όλα, όσα είδαμε εκεί κάτω που πήγαμε.

Αφήστε μας πρώτα, να ξεκουραστούμε και να πιούμε ένα ζεστό καφέ και κρύο νερό να ξεδιψάσουμε. Κάποιοι πρέπει να φροντίσουν για όλα αυτά τα πράγματα. Πρέπει να ξεφορτωθούν από το λεωφορείο και να φυλαχτούν κάπου. Υπάρχουν φάρμακα και τρόφιμα, που πρέπει να μπουν σε ψυγεία. Εμπρός λοιπόν, τι σκέεστε; Αφήστε τες κουβέντες και τα λόγια και στρωθείτε όλοι στην δουλειά».

Σε μισή ώρα, όλα τα πράγματα, κατέβησαν από το λεωφορείο και το κάθε ένα μπήκε στην θέση του.

Ο Κυριάκος, ο καφετζής, ετοίμασε διπλό καφέ, για κάθε ένα από τους ήρωες και κάθησε κι' αυτός σταυροπόδι στο κεφαλόσκαλο του καφενείου του και μαζί με τους άλλους, άκουσε την ιστορία τους, γύρω από εκείνα που είδαν και τους συνέβησαν στον πηγαϊμό τους στην Λάπηθο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ

Η εκεχειρία που εξαγγέλθηκε, χαρο-

ποίησε όλο τον Ελληνικό Κυπριακό λαό.

Όλοι λέγανε και όλοι μιλούσανε για μια μόνιμη ειρήνη στο νησί και όλοι οι εκτοπισμένοι, έκαναν όνειρα, για την επιστροφή στα σπίτια τους.

Τα καλά όνειρα όμως, δεν διαρκούν για πολύ. Η εκεχειρία, εφαρμοζότανε μόνο από μέρους της Εθνικής Φρουράς, ενώ τα τουρκικά στρατεύματα, δεν έχαναν την εκεχειρία, να κερδίζουν χωρίς μάχη εδάφη και να μετακινούν τα στρατεύματα και τα φυλάκια τους σε θέσεις, που αυτοί θεωρούσαν πιο στρατηγικές.

Ήταν ή τρίτη μέρα, μετά την εκεχειρία. Η ώρα ήταν περίπου δέκα το πρωί.

Το καφενείο του Κυριάκου στο Καπούτι ήταν γεμάτο. Οι άνδρες, καθόντουσαν μέσα και έξω από το καφενείο. Άκουαν τα νέα από το ραδιόφωνο και σχολίαζαν τα γεγονότα.

Οι συζητήσεις, ήσαν τόσο έντονες και ο θόρυβος και ο σαματάς, τόσο μεγάλος, που κανένας δεν άκουσε, το βογγητό των δύο στρατιωτικών οχημάτων, που ερχόντουσαν από τον δρόμο της Μύρτου.

Η δυνατή φωνή που ακούστηκε, ήταν του γέρο Μιχάλη, του βρακοφόρου

άνδρα από το Καπούτι.

"Παιδιά... παιδιά... Δυό στρατιωτικά αυτοκίνητα . Σταμάτησαν στην αυλή".

Πετάχτηκαν όλοι από τες θέσεις τους περίεργοι, να δούνε τι τρέχει.

Από το μικρό στρατιωτικό όχημα, τύπου τζίπ, που γλύστρησε και στάθμευσε στην αυλή του καφενείου, πετάχτηκε ένας νεαρός λοχαγός που καθότανε στην θέση του συνοδηγού, με ξεσχισμένα τα ρούχα και στο πρόσωπο του ζωγραφισμένη η κούραση κι' η ταλαιπωρία.

Στο πίσω κάθισμα του τζίπ, κουρασμένα και ταλαιπωρημένα κι' αυτά, καθόντουσαν τέσσερα άλλα παλληκάρια, με τα όπλα στα χέρια, έτοιμα να αντιμετωπίσουν τον εχθρό.

Το δεύτερο μεγάλο στρατιωτικό όχημα, στάθμευσε δυό μέτρα από το τζίπ.

"Γρήγορα, για τον Θεό", φώναξε ο λοχαγός, σκουπίζοντας με την ανάποδη της παλάμης του τον ιδρώτα που έτρεχε από το μέτωπο του. "Δώστε μας νερό να δροσιστούμε. Έχουμε τραυματίες που χρειάζονται περιποίηση".

Τρέξανε όλοι. Ανοίξανε βρύσες και γεμίσανε δοχεία με δροσερό νερό. "Πρώτα οι τραυματίες" είπε ο λοχαγός, στον γηραιό Λαπηθιώτη, που του

πρόσφερε ένα ποτήρι γεμάτο κρύο νερό, "Αυτοί, έχουνε πιο πολλή ανάγκη, από μένα".

Ο Κυριάκος και ο μπάρπα Νικολιός κρατώντας στά χέρια τους, από ένα μεγάλο πλαστικό δοχείο, γεμάτο με κρύο νερό, τρέξανε στο μεγάλο καμιόνι, που στάθμευσε στην παχειά σκιά του δέντρου.

Οι δύο άνδρες έμειναν άφωνοι στο θέαμα που αντίκρυσαν. Το εσωτερικό του οχήματος, ήταν κατακόκκινο, βαμμένο με αίμα. Με το αίμα, που έτρεξε από τα πληγωμένα ημίγυμνα κορμιά των παλληκαριών, που μερικά από αυτά ήταν πεσμένα στο δάπεδο, πεταμένα σαν τα σακκιά και βογγκούσαν από τον πόνο, σαν τα αρνιά που ο χασάπης τους μισοκόβει τον λαιμό.

"Εδώ μωρέ εδώ", φώναζε δυνατά ο μπάρμπα Νικολιός. "Φέρτε μωρέ οξυτζενέ, ιώδιο και βαμβάκι, από τις προμήθειες που φέραμε από την Λάπηθο. Εδώ.. Εδώ... τα παιδιά, χρειάζονται περιποίηση και φροντίδα". Στο κάλεσμα του μπάρπά Νικολιό, τρέξανε αρκετοί άντρες.

Δώσανε δροσερό νερό στα παλληκάρια, που ήπιαν και χόρτασαν. Όσα από τα παλληκάρια, τους επέτρεπαν οι πληγές τους και μπορούσαν να κινηθούν κατέβηκαν από το καμιόνι, βηθηόμενοι από τους ηλικιωμένους

άνδρες, οι οποίοι, κάτω από την παχειά σκιά των δέντρων και της μεγάλης κληματαριάς, τους πρόσφεραν τες πρώτες βοήθειες. Εκεί που ο μπάρπα Νικολιός, έδινε το τελευταίο ποτήρι, με το κρύο νερό, στο παλληκάρι με το πληγωμένο κεφάλι, που κατέβαινε εκείνη την στιγμή από το καμιόνι, άκουσε μια γνώριμη φωνή, να έρχεται πίσω από το αιματοβαμμένο πρόσωπο. "Θείε... θείε Νικολιό..."

Ο μπάρμπα Νικολιός, κοίταζε το νέο στο πρόσωπο. Πρόσπαθούσε να τον αναγνωρίσει, πίσω από την μάσκα με ξηρό αίμα, που κάλυπτε ολόκληρο το πρόσωπό του.

Παίδεψε το μυαλό του. Η φωνή, του ήταν πολύ γνωστή. Τίποτε όμως. Στάθηκε αδύνατο να τον αναγνωρίσει. Στην σκέψη του, δεν ερχότανε κανένα γνωστό του άτομο.

Ο νεαρός, βλέποντας την αμηχανία του μπάρπα Νικολιό, ξαναμίλησε.

"Θείε... θείε Δεν με κατάλαβες; Έγώ είμαι ο Κόκος. Ο γιός της αδελφής σου της Μαρίας".

Το ποτήρι με το κρύο το νερό, έπεσε από τα χέρια του μπάρπα Νικολιό κι έγινε χίλια κομμάτια στην γη. Άνοιξε την αγκαλιά του κι έχωσε μέσα το νεαρό τραυματία, φωνάζοντας ασυ-

γκράτητα.

"Κόκο... Κόκο παιδί μου... Είσαι καλά μωρέ..."; Όταν οι δύο αντρές χόρτασαν τα φιλιά κι' οι αγκαλιές χώρισαν, ο νεαρός στρατιώτης, ρώτησε να μάθει, τι γινόταν η μάνα του, ο πατέρας του και οι άλλοι συγγενείς του. "Θείε... θείε... η μάνα...; Ο πατέρας...; Η θεία μου...; Τι γίνονται...είναι καλά...; Που βρίσκονται τώρα...";

"Όλοι είναι καλά Κόκο", απάντησε ο μπάρμπα Νικολιός. "Βρίσκονται όλοι εδώ στο Καπούτι. Με σένα τι γίνεται; Φαίνεσαι εξαντλημένος. Έχασες πολύ αίμα.

"Δεν είναι σοβαρή η πληγή. Μια σφαίρα στο μέτωπο. Ευτυχώς με πήρε ξυστά".

"Ο Ανδρέας ο γιός μου ήταν μαζί σου. Τι έγινε; Πού βρίσκεται τώρα"; Ρώτησε με φωνή γεμάτη αγωνία ο μπάρμπα Νικολιός.

Ο Κόκος τρεμούλιασε, σαν να μην περίμενε αυτή την ερώτηση. Το μυαλό του θόλωσε και το κορμί του, ταλαντεύτηκε μια μπροστά και μια πίσω πρίν προλάβει ο μπάρμπα Νικολιός, να τον αρπάξει στα χέρια του, τα γόνατα του λύγισαν και σωριάστηκε κάτω σαν ένα φουσκωμένο σακκί.

Ο Κυριάκος ο καφετζής που εκείνη την στιγμή ήταν έτοιμος να μπει στο καμiónι, να περιποιηθεί τους βαρειά τραυματισμένους στρατιώτες, που ήσαν ξαπλωμένοι μέσα σ' αυτό και βογγούσαν και φώναζαν, από τους φρικτούς πόνους, έσκυψε πάνω από τον Κόκο και του έριξε στο πρόσωπο το κρύο νερό, που είχε μέσα το δοχείο, που κρατούσε στα χέρια του. Την ίδια στιγμή, βρέθηκε πλαί του κι' ο νεαρός λοχαγός.

“Τι γίνεται εδώ...”; Ρώτησε

“Τίποτα το σοβαρό, κύριε Λοχαγε”, απάντησε ο Κυριάκος. “Ο νεαρός απ' εδώ, λιποθύμησε. Ευτυχώς όμως που άρχισε να συνέρχεται.

“Έλα Κυριάκο, Βοήθησε με να τον μεταφέρουμε, σε πιο αναπαυτικό μέρος”, είπε με μισοσβησμένη φωνή ο μπάρμπα Νικολιός.

“Άσε θα σε βοηθήσω εγώ”, είπε ο νεαρός λοχαγός. “Ο κύριος έχει άλλα καθήκοντα. Φαίνεται πως τα καταφέρνει με τους τραυματίες.

Έσκυψε ο μπάρμπα Νικολιός και πήρε τον Κόκο από τις μασχάλες των χεριών κι' ο λοχαγός τον σήκωσε από τα πόδια.

Τον έφεραν και τον ξάπλωσαν, σ' ένα ξύλινο παγκάκι, στην αυλή, κάτω από

την παχειά σκιά ενός δέντρου. “Είναι παιδί της αδελφής μου μουρμούρισε ο μπάρμπα Νικολιός στον λοχαγό, την στιγμή που τον άφηναν με προσοχή, πάνω στο παγκάκι. “Να σας ζήσει, Γενναίο παλληκάρι”, ψιθύρισε ο λοχαγός, σαν απάντηση σ' αυτά που του είπε ο μπάρμπα Νικολιός.

Οι άντρες, που τρέξαν προς το μέρος τους, σχημάτισαν έναν ασφυκτικό κλοιό γύρω τους. Μια γοερή κραυγή, ακούστηκε να βγαίνει από το στόμα του ηλικιωμένου άντρα, που εκείνη τη στιγμή, ερχότανε προς τα εκεί.

“Κόκο... Παιδί μου...”

“Πίσω... όλοι πίσω...”, φώναξε ο λοχαγός “φέρτε μου κρύο νερό”.

“Κόκο...Κόκο παιδί μου”, ακουότανε η γοερή κραυγή του γονιού, ενώ προσπαθούσε να σπάσει τον κλοιόν, που όλο και στένευε, γύρω από τον λοχαγό και τον Κόκο.

“Αφήστε με να περάσω. Θέλω να δω το παιδί μου “εκλιπαρούσε ο γηραιός Λαπηθιώτης, χωρίς να μπορεί να σπάσει τον κλοιό. Κάποιος πλησίασε με ένα βάζο, γεμάτο νερό, στο ένα χέρι και ένα ποτήρι στο άλλο.

Ο λοχαγός, έκανε δυο βήματα προς τον κλοιό. Άπλωσε τα χέρια του

πάνω απο τους άντρες, που ήσαν γύρω του και πήρε το βάζο με το νερό και το ποτήρι.

Μισογέμισε το ποτήρι και το τίναξε στο πρόσωπο του Κόκου.

Έκανε το ίδιο μια, δυό και τρείς φορές ώσπου είδε τον νεαρό στρατιώτη, να ανοίγει τα μάτια του και να κουνά τα χείλη, ζητώντας νερό να πει.

Ο λοχαγός, γέμισε το ποτήρι με το νερό το έφερε στα χείλη του στρατιώτη, αφού πρώτα ανασήκωσε το κεφάλι, του με το αριστερό του χέρι.

Ο Κόκος ήπια ενα, δυο γουλιές και μετά τράβηξε τα χείλη του, από το ποτήρι.

“Ανδρέα... μουρμούρισε. “Ανδρέα... ξάδελφε μου”. Το βλέμμα του στρατιώτη, έπεσε εκείνη τη στιγμή πάνω στο πατέρα του, που εσπασε τον ανθρώπινο κλοιό και βρέθηκε στο πλαί του. “Πατέρα.. πατέρα..., φώναξε με φώνη που πνιγόταν απο χαρά.

Πήγε να σηκωθεί. Ο λοχαγός όμως τον συγκράτησε. “Γιοκά μου.... παιδί μου...”, ξέσπασε ο πατέρας κι’ έσκυψε και τον εχωσε στην αγκαλιά του. Το δυνατό σφιξιμό του πατέρα, έκοψε την ανάσα του Κόκου ο οποίος βεγαλέ ένα βαθύ αναστεναγμό.

“Τραβήξου”, φώναξε ο λοχαγός. “Θα το σκοτώσεις το παιδί. Δεν γλύτωσε από τις σφαίρες του Τουρκού για να τον πνίξεις εσύ ο πατέρας του”.

Ύψωσε το κορμί του, ο γηραιός πατέρας και σφόγγισε με την ανάποδη της παλάμης του χεριού του, τα χοντρά δάκρυα, που κύλησαν από τα μάτια του. Έσκυψε στον γιού του και τον ρώτησε με τρυφεράδα. “Είσαι καλά παιδί μου; Είναι βαθειές οι πληγές σου”;

Βουρκώσανε τα μάτια του νεαρού και τα χείλη του κινήθηκαν με κόπο. “Καλά είμαι πατέρα, Οι πληγές δεν είναι βαθειές. Μα όσο βαθειές κι’ αν είναι, τώρα που σε βλέπω να είσαι καλά, τες ξεχνώ και ο πόνος σβήνει”.

“Φτάνουν οι συγκινήσεις” φώναξε ο λοχαγός.

Πρέπει να ξεκουραστεί. Έχει ανάγκη από λίγη τροφή. Όλα τα παλληκάρια, πρέπει να φάνε κάτι, για να μπορέσουν να σταθούν στα πόδια τους”

“Κύρε λοχαγέ, δώσε μου ακόμη λίγη ώρα”, μουρμούρισε ο στρατιώτης. Αντέχω. Έχω δύναμη, θέλω να πώ δυό κουβέντες, στον θείο μου τον μπάρμπα Νικολιό”.

“Ο χρόνος μας πιέζει”, απάντησε ο

λοχαγός. “Πρέπει να βιαστούμε. Δεν θα μείνουμε για πάντα σ’ αυτό το χωριό”.

“Χρόνος πάντοτε υπάρχει, κύριε λοχαγέ, ξανάπε ο στρατιώτης. “Θα βρούμε λίγο χρόνο για τον πατέρα του Αντρέα”

Ο λοχαγός, χαμήλωσε το βλέμμα και είπε με φωνή που έτρεμε από συγκίνηση.

“Για τέτοια παλληκάρια και βέβαια υπάρχει χρόνος και πολύς μάλιστα”.

Ο Κόκος έγενεψε του πατέρα του, να χαμηλώσει το κεφάλι και του ψιθύρισε στ’ αυτί. “Πατέρα φώναξε μου τον θείο μου, τον μπάρμπα Νικολιό. Θα ήθελα, να μείνουμε μόνοι για λίγο. Εγώ κι’ εκείνος. κατάλαβες πατέρα”;

Νικολιό.... Νικολιό....., φώναξε ο πατέρας του Κόκου. “Έλα αδελφέ..... Πλησίασε. Ο Κόκος μας θέλει να σου μιλήσει”. Ο μπάρμπα Νικολιός, με δύο δρασκελιές, βρέθηκε στο πλάϊ τους.

“Πέστε τα εσείς. Εγώ, θα δω τι γίνεται με τους τραυματίες”, είπε ο λοχαγός και έκανε να φύγει.

Ο Κόκος όμως, κοίταξε το λοχαγό στα μάτια με ικετευτικό ύφος και είπε.

“Παρακαλώ κύριε λοχαγέ, Εσύ μείνε.

Θα βοηθήσεις πολύ”.

“Μα, ναι´. Δίκιο έχεις, είπε ο λοχαγός κι’ έκανε μεταβολή.

Ο μπάρμπα Νικολιός, στάθηκε πάνω από το πληγωμένο στρατιώτη, τον κοίταξε με αγάπη και ρώτησε.

“Πονάς παιδί μου είσαι βαρειά πληγωμένος”;

Ο νεαρός χαμογέλασε και στο πρόσωπο του, ζωγραφίστηκε ολοζώντανη η πίκρα και η λύπη.

“Ναι θείε” μίλησε με σιγανή φωνή. “Δεν με πονάνε οι πληγές που έχω στο κορμί αλλά εκείνες που έχω στην καρδιά. Οι πληγές, του κορμιού γιαιτρεύονται. Οι πληγές όμως της καρδιάς, μόνο ο χρόνος τις γιαιτρεύει, Πάντοτε όμως, μένουν πίσω οι χαρακιές που με το παραμικρό, ανοίγουν και στάζουν αίμα”.

“Δεν σε καταλαβαίνω παιδί μου”, είπε ο μπάρμπα Νικολιός. “Τα λόγια σου, κρύβουν μεγάλο νόημα, που δεν το χωράει το στενό μου το μυαλό, Κάτι θέλεις να μου πείς αλλά διστάζεις.

Ο Κόκος, σφόγγισε με την ανάποδη του χεριού του, τα δάκρυα που κύλησαν από τα μάτια του και μίλησε με χαμηλή φωνή.

“Και που να με καταλάβεις”. Στη

συνέχεια η φωνή βγήκε μέσα από τα δόντια, σαν μουρμουρητό.

“Πως να σου τα πω θείε μου”; Στην δύσκολη εκείνη στιγμή, επενέβει ο λοχαγός, σαν από μηχανής Θεός, για να βγάλει τον Κόκο, από την αμηχανία του.

“Κόκο, είπες πως ο μπάρπας απ’ εδώ είναι ο πατέρας του Ανδρέα”, Σκοτείνασε το βλέμμα του στρατιώτη και μίλησε με δυσκολία.

“Ναι κύριε λοχαγέ. Αυτός είναι, ο θείε μου, ο μπάρμπα Νικολιός”

Χαμογέλασε ο λοχαγός. Έδωσε το χέρι του στον άντρα που στεκόταν δίπλα του και είπε.

“Χαίρω πολύ μπάρμπα Νικολιό. Παλληκάρι.... Μεγάλο παλληκάρι ο Ανδρέας.... Σωστός Έλληνας”. “Τον ξέρεις; Πως τον γνώρισες”; Ρώτησε ο μπάρμπα Νικολιός, καιτάζοντας το νεαρό λοχαγό στα μάτια.

“Τον ξέρω! Τον ξέρω πολύ καλά”, απάντησε ο λοχαγός. “Τέτοια παλληκάρια, σαν τον Ανδρέα πάντοτε ξεχωρίζουν. Ήταν στον λόχο μου. Πολεμήσαμε πλάϊ πλάϊ. Ο ένας δίπλα στον άλλο. Δώσαμε του Τούρκου εισβολέα να καταλάβει τι θα πεί Έλληνας. Σωστός ήρωας ο Ανδρέας”.

“Τώρα που βρίσκεται; Γιατί δεν είναι κι’ αυτός ανάμεσα σας; Που είναι το παιδί μου”;

“Θείε”, έκανε να μιλήσει ο Ανδρέας, μα η φώνη του, πνιγηκε στο λαρύγγι του.

Πήρε το λόγο και πάλι ο λοχαγός και συνέχισε να λέει. “Να ήσουν σε μια γωνία και να τον έβλεπες, πως πολεμούσε εκεί πάνω στον Πενταδάκτυλο! Σωστό παλληκάρι! Να είχαμε χίλιους σαν τον Αντρέα, Τούρκου ποδάρι, δεν θα πατούσε στο νησιί”

Μίλησε ο μπάρμπα Νικολιός κι’ η ανησυχία του, ήταν ξέχειλη στα λόγια του.

“Σαν, να μην μου τα λές καλά, παλληκάρι μου! Ο Αντρέας....! Ο γιός μου, πού βρίσκεται τώρα; Αυτός... Μόνο αυτό θέλω να μάθω”.

“Εκεί... Εκεί επάνω”, είπε ο λοχαγός και με το χέρι του, έδειξε τον Πενταδάκτυλο.

“Ναι θείε. Εκεί επάνω στον Πενταδάκτυλο. Στο χωματόδρομο που ενώνει το χωριό μας με τον Προφήτη Ηλία”, είπε με κόπο ο Κόκος.

“Εκεί, στα μεγάλα βράχια, με τα πεύκα που σκύβουν και φιλούν την γή. Εκεί, που κάθε χρόνο , εγώ, εσύ κι’ ο

Αντρέας, μαζεύαμε τα μεγάλα κόκκινα μανιτάρια. Εκεί είναι ο Αντρέας, Εκείνο το μέρος, εσύ μας το έδειξες. Μόνο εμείς οι τρεις ξέρομε για τα μεγάλα κόκκινα μανιτάρια. Εκεί, σ' εκείνο το μέρος, ταμπουρωθήκαμε όλος ο λόχος. Σ' εκείνο το μέρος, πίσω από τα μεγάλα βράχια, στήσαμε καρτέρι στους Τουρκαλλάδες, που ανενόχλητοι, προχωρούσαν να μπούν, στον τούρκικο θύλακα της Λευκωσίας!

Πολεμήσαμε όλοι σαν λιοντάρια και ακόμα λίγο, θα αποδεκατίζαμε, εκείνες τες χιλιάδες τους πάνοπλους Απίλλες, αν δεν ήρχετο η διαταγή, να παύσουμε το πυρ και να σταματήσουν οι μάχες. Όταν ο ασυρματιστής του λοχαγού, ανάγγειλε την εκχειρία, όλοι χαρήκαμε. Πιστέψαμε σε μια μόνιμη ειρήνη.

Πανηγυρίσαμε γιατί πιστέψαμε πως ο πόλεμος τελείωσε πια και θα γυρνούσαμε στα σπίτια μας. Τα πυρά σταμάτησαν και απο τις δύο πλευρές, σχεδόν ταυτόχρονα. Όταν νύχτωσε όμως και το σκοτάδι απλώθηκε στην περιοχή σαν τον μαύρο μανδύα, οι Τούρκοι επωφελήθησαν της εκχειρίας και προχώρησαν σε νέες θέσεις και μας κύκλωσαν, σχεδόν από παντού. Στο μόνο μέρος που δεν μπόρεσαν να προχωρήσουν, ήτο το μεγάλο φαράγγι με το στενό κι' επι-

κίνδυνο μονοπάτι, που μας βγάζει στο χωριό μας. Το πρωί όταν το φώς χάραξε, ο Τούρκος αξιωματικός μας ζήτησε να παραδοθούμε. Εκείνο το περίφημο, "Μολών Λαβε" που οι πρόγονοι μας, το επανέλαβαν χιλιάδες φορές, ακούστηκε από το στόμα του λοχαγού μας και τούτη τη φορά. Αφού του υπενθύμισε, ότι μεταξύ μας υπάρχει εκχειρία, την οποία κι' αυτοί οι ίδιοι, ώφειλαν να σεβαστούν, τον προειδοποίησε, πως αν τολμήσουν να μας επιτεθούν, τότε κι' εμείς θα πολεμούσαμε. Ρίξανε τους πρώτους πυροβολισμούς. Εμείς δεν απαντήσαμε. Ρίξανε τους δεύτερους κι' άλλους πολλούς. Εμείς, μείναμε ταμπουρλωμένοι, πίσω από τα βράχια Ξεθάρησαν όμως κι' άρχισαν να μας πλησιάζουν να περισφίγγουν τον κλοιό γύρω μας, καλυπτόμενοι απο πεύκο σε πεύκο. Αυτό περιμέναμε κι' εμείς. Να βγούν στον ανοιχτό χώρο. Το σύνθημα έφτασε από το λοχαγό. Κάθε βόλι και Τούρκος. Ο ίδιος ο λοχαγός έριξε την πρώτη τουφεκιά, ξαπλώνοντας κάτω νεκρό το λοχία, που μπροστα από τους άντρες του, ετοιμαζότανε για έφοδο. Σε λίγες ώρες, ο τόπος μπροστά μας, γέμισε με τούρκικα κουφάρια. Όλο και πιο πολλοί μας επιτίθεντο, Χάσαμε κι' εμείς αρκετά παλληκάρια. Ο Αντρέας, εγώ κι' ο λοχαγός. είμαστε

καλυμμένοι πίσω από το ίδιο ταμπούρι. Μπροστά μας, γίνανε τοίχος τα ανθρώπινα κορμιά. Η κούραση άρχισε να μας καταβάλλει. Τα πυρομαχικά μας, λιογόστεψαν σε επικίνδυνο σημείο. Ρίχναμε μόνο, εκεί που έπρεπε και όταν επιβαλλόταν. Δεν υπήρχε λόγος για σπατάλη των πυρομαχικών. Ευτυχώς όμως, που κάποτε η ήλιος, χάθηκε μακριά στον ορίζοντα και το σκοτάδι ξαπλώθηκε και σκέπασε την περιοχή. Οι πυροβολισμοί πάψανε. Άκρα ησυχία. Μια ησυχία, αλλιώτικη απο τες άλλες. Μετά απο τα φοβερά κροταλίσματα και τις εκρήξεις, η απότομη ησυχία, κτύπησε παράξενα τες χορδές των αυτιών μας.

Το δροσερό αεράκι, φύσηξε κι' άγγιξε τα κορμιά μας. Πήραμε ανάσα και ξανανιώσαμε. Κάπου μακριά, πολύ μακριά απ' εκεί, ακούστηκε σαν ηχώ, η φωνή του Γκιώνη. Ο λοχαγός, έδωσε τες οδηγίες του. Μετρηθήκαμε. Απο τους ενενήντα, μείναμε μόνο σαρανταδυό, μαζί με τους πληγωμένους. Περιποιηθήκαμε τους πληγωμένους μας και μετά βάλαμε κι' εμείς κάτι στο στόμα μας. Μελετήσαμε την σοβαρότητα της κατάστασης και η απόφαση βγήκε ομόφωνα. Το χάραμα της μέρας, δεν έπρεπε να μας βρεί, σ' αυτή τη θέση. Δεν είχαμε το κουράγιο και τα εφόδια, ν' αντέξου-

με, άλλη μια τέτοια μέρα. Έπρεπε να φύγουμε. Εγώ κι' ο Αντρέας είμαστε οι μόνοι που ξέραμε καλά την περιοχή, καταστρώσαμε το σχέδιο και το παρουσιάσαμε στον λοχαγό. Το σχέδιο έγινε δεκτό. Λυπηθήκαμε ολοι γιατί θα φεύγαμε και θ' αφήναμε εκεί επάνω τους νεκρούς μας άθαφτους να τους κατασπαράξουν οι γύπες και τ' άγρια όρνεα. Δεν υπήρχε όμως άλλη εκλογή. Οι ζωντανοί έπρεπε, να φύγουμε. Αν μέναμε εκεί, με το χάραμα, θα χανόμασταν ολοι. Ευτυχώς, που οι τραυματίες μας, μπορούσαν να κινηθούν ολοι και έτσι δεν θα είχαμε επιπρόσθετα εμπόδια στην διακίνηση μας. Τα πολεμοφόδια που μας έμειναν, ήσαν ελάχιστα. Θα τα παίρναμε μαζί μας, για κάθε περίπτωση. Το σχέδιο μας, ήτο να συρθούμε απο τες θέσεις μας, μέχρι το μεγάλο φαράγγι, που φάνηκε πως ήτο το μόνο αφύλακτο σημείο απο τους Τούρκους.

Τα ξέρεις πολύ καλά, τα μέρη εκεί πάνω θείε Νικολιό. Για ένα, που δεν γνωρίζει τον τόπο, θα δυσκολευόταν και την ημέρα ακόμη, να περάσει απ' εκεί που είμασταν, προς τα κάτω. Εγώ μόνο κι' ο Αντρέας, ξέραμε το μονοπάτι που περνά σύριζα απο τον γκρεμό και περνά στην άλλη μεριά. Υπήρχε και ο κίνδυνος, το μονοπάτι να φυλαγόταν από τους Τούρκους.

Ήταν όμως, η μοναδική μας διέξοδος και ελπίδα. Αν κατορθώναμε και ξεφεύγαμε από τον κλοιό, θα σμίγαμε και πάλι όλοι στα Πάναγρα, κοντά στη θάλασσα, που ξέραμε πολύ καλά, ότι υπάρχει δικός μας στρατός. Μείναμε όλοι στις θέσεις μας, μέχρι τα μεσάνυχτα. Στις δώδεκα η ώρα, ο λοχαγός έδωσε το σύνθημα. Το κράξιμο της κουκουβάγιας, ακούστηκε απο το στόμα του, τρεις φορές. Αφήσαμε όλοι τα πόστα μας και συναχτήκαμε στα αριστερά του μεγάλου βράχου, εκεί που βρισκόταν ο λοχαγός. Μετρηθήκαμε και πάλι. Σαράντα-δύο παλληκάρια. Σταυροποπηθήκαμε όλοι μας κι' ο καθένας μας έκανε κι' από μια ευχή. Εγώ κι' ο Αντρέας, που ξέραμε τα μέρη, μπήκαμε μπροστά. Τα ακολουθούσαν όλοι οι άλλοι και τελευταίος, πίσω, πίσω θα ερχόταν ο λοχαγός. Συρτήκαμε στο έδαφος με προσοχή. Ο κίνδυνος να μας ακούσουν οι Τούρκοι, ήταν μεγάλος. Το μέρος εκεί ήταν ανοιχτό και ο παραμικρός θόρυβος, ακουότανε καθαρά.

Ακόμα, ενα ξηρό κλαδί να έσπαζε, υπήρχε κίνδυνος να προδοθούμε. Εγώ και ο Αντρέας, προχωρούσαμε μπροστά με μεγάλη προσοχή, Ψάχναμε με τα χέρια και απομακρύνουμε από τα μονοπάτι, κάθε εμπόδιο που βρισκόταν μπροστά μας. Μετά από αρκετή ώρα, φτάσαμε στο

σημείο, εκεί όπου το μονοπάτι στενευει και που μόλις χωράει εναν άνθρωπό να περάσει. Στα δεξιά του μονοπατιού, είναι ο ψηλός κάθετος βράχος και στα αριστερά του, ο μεγάλος απέραντος γκρεμός. Μερικά μέτρα πιο πέρα βρίσκεται το μεγάλο φαράγγι, που αν είμαστε τυχεροί και το περνούσαμε, θα ξεφεύγαμε από τον κίνδυνο. Σε κάποια στιγμή, ο Αντρέας που πήγαίνε πάντα μπροστά από μένα, σταμάτησε και με άγγιξε στον ώμο. Πίσω μας, σταμάτησαν ολοι οι άλλοι. Ο Αντρέας, έσκυψε στ' αυτί μου και με χαμηλή φωνή, μου εξήγησε, ότι το μονοπάτι, λίγα μέτρα πιο πέρα, φυλαγότανε από Τουρκούς στρατιώτες. Αφουγράστηκα. Τ' αυτί άρπαξε δύο, τρεις κουβέντες. Βέβαια, δεν κατάλαβα τι λέγανε. Συνεννοήθηκα με τον Αντρέα. Εγώ, έμεινα εκεί που βρισκόμουν κι' εκείνος σύρθηκε προς τα πίσω, για να δώσει το μήνυμα στον λοχαγό. Γύρισε πίσω, μέσα σε λίγα λεπτά, μαζί με τον λοχαγό. Τα χάχανα και οι κουβέντες των Τούρκων, έφταναν τώρα στα αυτιά μας, πολύ καθαρά. Ο λοχαγός, χωρίς να δώσει καμμία διαταγή, άφηκε να νοηθεί, ότι κάποιος έπρεπε να πάει ως εκεί κάτω να ανιχνεύσει τες θέσεις τους και πόσοι ήσαν. Ο Αντρέας, χωρίς δεύτερη κουβέντα, τράβηξε την ξιφολόγη

κι' άφησε το όπλο του στα χέρια μου. Σύρθηκε στο μονοπάτι, μπροστά από εμάς και σε λίγο χάθηκε στο πυκνό σκοτάδι. Κτυπούσε η καρδιά μας από αγωνία, τα λίγα εκείνα λεπτά, που ο Αντρέας βρισκότανε, μπροστά στον μεγάλο εκείνο κίνδυνο. Γύρισε μετά από δέκα λεπτά.

Με σιγανή φωνή, μας εξήγησε, ότι εκεί κάτω, στην άκρη του γκρεμού, εκεί που το μονοπάτι κατηφόριζε και χανότανε στο μεγάλο φαράγγι, φύλαγαν δύο Τούρκοι στρατιώτες. Καθισμένοι στη μέση του μονοπατιού, με τα όπλα τους πεταμένα λίγο πιο εκεί, κουβεντιάζανε και αστειευόταν μεταξύ τους, σαν να μην λογάριζαν καθόλου τον κίνδυνο.

Ο λαχαγός, πήρε αμέσως την απόφασή του. Το μονοπάτι έπρεπε να ελευθερωθεί, χωρίς όμως να γίνει σαματάς ή να ριφθεί έστω και ένας πυροβολισμός, γιατί έτσι που βρισκόμαστε σε ανοιχτό χώρο, οι Τούρκοι θα μας έραβαν εν ριπή οφθαλμού. Ο Αντρέας προσφέρθηκε και πάλι. Ανάλαβε, να εξουδετερώσει τον ένα, από τους δύο στρατιώτες. Έμεινε ο άλλος. Χρειάζονται ακόμη ένας εθελοντής. Προσφέρθηκα εγώ. Ο λοχαγός όμως με απόρριψε. Τα τραύματα μου και το αίμα που έχασα, δεν μου άφηναν τες απαιτούμενες δυνάμεις, για μια τέτοια πάλη που θα γινόταν, στήθος

με στήθος. Τελικά ο λοχαγός διάλεξε τον Κώστα ένα μεγαλόσωμο παλληκάρι με πλατιούς ώμους και παχύ μουστάκι. Ήταν ένας, απο τους λίγους τυχερούς, που δεν πληγώθηκαν, στην φοβερή εκείνη μάχη.

Ο Αντρέας, με λίγα λόγια, εξήγησε στον Κώστα την περιοχή και μαζί κατάστρωσαν το σχέδιο, πως έπρεπε να δράσουν με ταχύτητα και και με ταυτόχρονες κινήσεις. Για καλό και για κακό, ο λοχαγός, έβγαλε το πιστόλι του και το έδωσε στον Αντρέα, τονίζοντας, ότι θα το χρησιμοποιούσε μόνο, σε εσχάτη ανάγκη.

Ο λοχαγός, εξήγησε επίσης, ότι η επιχείρηση, έπρεπε να γίνει χωρίς το παραμικρό θόρυβο. Τα δυό παλληκάρια, δάγκωσαν με το στόμα τες ξιφολόγχες και με τον Αντρέα μπροστά, χάθηκαν στοσκοτάδι. Τα λεπτά κυλούσαν και ο κρύος ιδρώτας έτρεχε σαν νερό από πάνω μας και δρόσιζε την ζεστή και διψασμένη γή. Πέντε λεπτά αγωνίας.

Τα τεντωμένα νεύρα μας, ήσαν έτοιμα να κοπούν σαν τα караβόσχοινα, μπροστά στη φουρτουνιασμένη θάλασσα και ν' αφήσουν το καράβι έρμαιο στα μανιασμένα κύματα να τσακιστεί και να γίνει χίλια κομμάτια.